

KONU

ALİŞTIRMA

CÜMLE: Bir düşünceyi isteği, haberi ya da duyguyu anlatmamızı sağlayan, bir veya birden çok sözcükten oluşan anlatım birimine “cümle” denir.

ÖRNEK:

Yoruludum.

Eşyaları taşıırken çok yoruludum.

ÖGE: Cümlelerdeki sözcüklerin tek başına ya da söz grupları halinde cümlede yerine getirdikleri göreve “öge” adı verilir.

<< Öge konusu bir çok alt bilgi gerektirir. Özellikle söz grupları iyi bilinmelidir.

<< Söz grupları isim ve sıfat tamlamaları, deyimler, ikilemeler, birleşik fiiller, söz grupları kesinlikle birbirinden ayrılmamalıdır.

<< Ögeler bulunurken mutlaka önce yüklem hemen peşinden özne bulunmalıdır. Sıralama için YÖNTEM kelimesi kullanılabilir. (Yüklem Özne Nesne Tümleçler EM)

<< Diğer ögeleri bulmak için mutlaka yükleme soru sorulmalıdır.

<< Ögeleri bulurken kimin ve neyin soruları asla sorulmamalıdır.

Ögeler Temel ve Yardımcı olarak ikiye ayrılır:

Temel Ögeler: Yüklem - Özne

Yardımcı Ögeler: Nesne - Yer Tamlayıcısı (Dolaylı Tümleç) - Zarf Tümleci

YÜKLEM:

Bir cümledeki yargıyı tamamlayan, işi, oluşu ve hareketi ya da durumu bildiren sözcüğe “yüklem” denir.

Yüklemi bulmak için bu cümlede yapılan, meydana gelen veya olan nedir? Sorusunu kendimize sormamız gerekir.

Öğrenciler bahçedeki çöpleri **topladılar**. (yapılan)

En sevdiğim yemek **köftedir**. (olan)

Evin çatısı kardan **çöktü**. (meydana gelen)

Yüklem çekimli bir fiil olabileceği gibi isimdende oluşabilir.

Ahmet yarın **geliyor**. (Çekimli Fiil)

Ahmet çok **çalışkandır**. (İsim)

Yüklem tek sözcük olabileceği gibi sözcük grubunda olabilir.

Elindeki taşı suya **attı**. (Tek sözcük)

Masadaki tüm dosyalara **göz attı**. (Deyim-Sözcük Grubu)

Yüklem cümlenin herhangi bir yerinde olabilir.

Yarın **gelecek** Ankara’daki teyzemler.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerini bularak yüklem olan bölümü alttaki boş alana yazınız.

İshak Paşa Sarayı Ağrı’nın tarihi mekanlarından biridir.

[.....]

Elindeki küçük tornavida ile pencereyi onardı.

[.....]

Hücum oyuncularını dünki antrenmanda sakatlandı.

[.....]

Teyzesine yardım etti manavdan aldıklarını taşımak için.

[.....]

Boynundaki kolye arkadaşının hediyesiydi.

[.....]

Giresun, en kaliteli fındığın yetiştiği ilimizdir.

[.....]

Onun bu tuhaf hareketlerine deli oluyordu.

[.....]

Komşusunun kedisiymiş onların bahçesini dağıtan.

[.....]

Sınavda iyi bir sonuç alabilmek için ter döktü.

[.....]

Bölgedeki en iyi şeftali dedemin bahçesindekilerdir.

[.....]

Yaşananların böyle sonuçlanacağını tahmin etmeliydim.

[.....]

O olaydan sonra evde tadımız tuzumuz kalmadı.

[.....]

ETKİNLİK

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıda size verilen cümlelerden yüklemi sözcük grubu olanları (sıfat, isim tamlaması, yardımcı fiil, ikileme, deyim) işaretleyiniz.

- [] Yemeğe gittiğimiz lokantan pırıl pırıldı.
- [] Önemli olan yararlı işler yapabilmektir.
- [] Daha önce yapılmamış bir projeymiş.
- [] Sesleri duyamaz hale gelene kadar yürüdüm.
- [] Kararını kendisi verenler özgür beyinlerdir.

TÜRKÇE DERSİ

Aşağıda size verilen sözcük ve sözcük gruplarını yüklem olarak cümle içerisinde kullanınız.

Ağzı kulaklarına varmak:

Serinlemek:

Yaşlı:

Çaba harcamak:

Mutlu olmak:

Mavi:

TÜRKÇE DERSİ

Yüklemi sonda olmayan cümleleri işaretleyiniz.

- () Verdiği sözde durmak en büyük erdemdir.
- () Kargalarımız bizim dutları afiyetle yiyenler.
- () Hemen hasta oldu terli terli soğuk su içtiğinden.
- () Önemli olan sonuca odaklanabilmektir.
- () Sana bu mektubu göndermiş, arkadaşın.
- () Kendisini geliştiren toplumunuda geliştirir.

TEST

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem bir isimden oluşmaktadır?

- A) Büyük şehirlerin gürültüsünü sevmiyorum.
- B) Kitap okumak benim en büyük zevkimdir.
- C) İnsanlar büyüklerine her zaman saygılı davranmalıdır.
- D) Yemekten sonra odasında uyuyakalmıştı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem bir söz grubundan oluşmaktadır?

- A) Çocuklar yazları en çok dondurma ister.
- B) Dedeleri kavga eden torunlarına nasihat etti.
- C) Elimdeki parayı okuduğum sayfanın arasına koydum.
- D) Kardeşim komşumuza istediklerini götürdü.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi bir sözcük grubu değildir?

- A) Mahalleliler elektrikkesintisinden çok şikâyet ediyordu.
- B) Türk milleti her zaman mazlumlara kucak açar.
- C) Ders çalışmak için aldığım yapraktestleri unutmuşum.
- D) Deniz feneri yolunu kaybedenlere rehberlik ediyordu.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili bölüm yüklem değildir?

- A) Babam başkalarının işine karışmayı hiç sevmezdi.
- B) Zamanla büyükanne yaptığım ziyaretler bana acı vermeye başlamıştı.
- C) Bir apartmanın giriş katında oturan bu aile mutlu bir yaşam sürüyordu.
- D) Şiddetli patlamanın ardından yüzyıllık otel sarsıldı.

5. "Gerçek tarihin ortaya çıkması ve tarihin öznelleştirilmesi tarihçilerin çabalarının sonucudur." cümlesinin yüklemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) öznelleştirilmesi modernistlerin çabaları sonucudur.
- B) tarihçilerin çabalarının sonucudur.
- C) çabalarının sonucudur.
- D) sonucudur.

(I) Kutadgu Bilig adlı eser XI. yy.da Karahanlı Devleti sınırları içinde yazılmıştır. (II) Yazarı Yusuf Has Hacıp'tir. (III) Eser, ilmin yararlarından söz eder. (IV) İlk İslami Türkçe eserlerden biridir.

6. Numaralandırılmış cümlelerden hangisi sadece yüklemden oluşmuştur?

- A) I B) II C) III D) IV